

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Slechtvalk (*Falco peregrinus*) A103

1. Status:

Vogelrichtlijn Bijlage I (inwerkingtreding 1981). Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De slechtvalk is de grootste valk van Nederland en vermaard om zijn stootduikende jachttechniek, die hem de reputatie van 'snelste vogel ter wereld' heeft opgeleverd. Na de enorme terugval van de populatie door milieuverontreiniging in de periode 1960-1970 in geheel Europa, heeft een verrassend goed herstel plaatsgevonden. Momenteel is de slechtvalk in de meeste landen talrijker dan voor de populatiecrash. Naast de aanzienlijke winterpopulatie herbergt Nederland tegenwoordig zelfs een kleine broedpopulatie. Net als de visarend is de slechtvalk een kosmopoliet.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de slechtvalkpopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' gunstig. In de landen van de Europese Unie broeden circa 8.000 paar. Deze broedvogels overwinteren vrijwel geheel binnen de Europese Unie. Een aantal Noorse en Russische broedvogels overwintert ook in de Europese Unie. De Europese winteraantallen zijn niet goed bekend. De Nederlandse winterpopulatie bestaat uit de kleine eigen broedpopulatie en overwinteraars uit Noord-Europa. Het aandeel van Nederland binnen de Europese Unie wordt geschat op 1%.

3. Ecologische vereisten

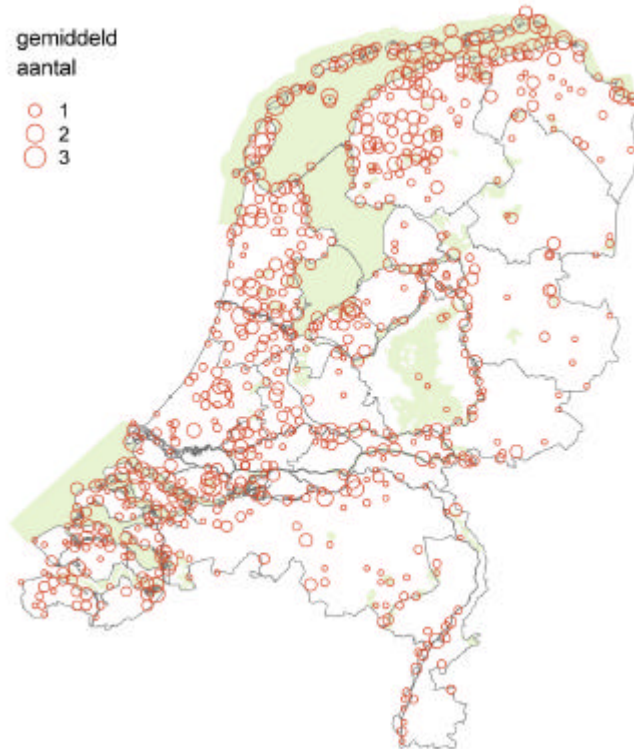
Leefgebied: De slechtvalk verblijft vooral in waterrijke 'wetlands' met zoute of zoete wateren en in waterrijke polderlandschappen. Hij zoekt vooral gebieden op met grote concentraties eenden en steltlopers. In het agrarische cultuurland is zijn jachtterritorium gemiddeld 360 ha groot. In heide- en hoogveengebieden verblijven syen in de doortrekperiode doorgaans maar kort. Het verblijf kan langer duren als het prooiaanbod goed is, bijvoorbeeld in stoppelvelden met grote aantallen duiven. Steeds vaker houden slechtvalken zich ook op in stedelijk gebied en industriegebieden. Deze vogels jagen niet alleen in het omliggende agrarische cultuurland maar ook in de stad zelf. Overwinterende syen zijn plaatsgetrouw en iedere vogel heeft een afgebakend winterterritorium dat hij verdedigt tegen soortgenoten. Hij of zij overwintert doorgaans als eenling. In het najaar zijn soms meerdere (meestal onvolwassen) vogels bij elkaar te zien.

Voedsel: De slechtvalk is gespecialiseerd op vogels, vooral op middelgrote watervogels zoals eenden en steltlopers en duiven in het stedelijk gebied en verder vangt hij ook soorten als gierzwaluw, lijsters en spreeuw. Soms jaagt de sy op vleermuizen die dagactief zijn.

Rust: De verblijfplaats van de sy is vaak een uitzichtpunt in het open landschap. Behalve in bomen met een kale kroon zit de vogel vaak op kunstmatige bouwsels: op hoogspanningsmasten, palen of hekken, en in estuariene gebieden ook op (licht)bakens en rijshoutdammen. Sommige syen, mogelijk zijn die van arctische oorsprong, hebben een voorkeur voor aardhopen op de grond. Meer en meer syen bivakkeren op hoge gebouwen in de stad, vaak op kilometers afstand van de jachtgebieden. Er is niets bekend over specifieke versturende effecten bij de sy.

4. Huidig voorkomen

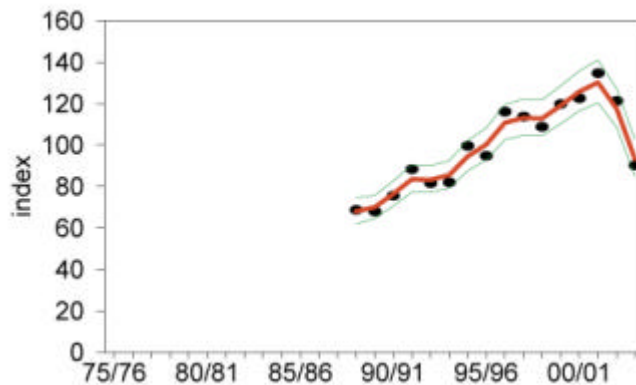
Het voorkomen van de slechtvalk is geconcentreerd in open gebieden met veel watervogels, met name in het Waddengebied, het Deltagebied en de open, waterrijke delen van Flevoland, en in het Noord- en Zuid-Nederlandse poldergebied.

Verspreidingskaart slechtvalk

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: Het aantal in ons land overwinterende slechtvalken bereikte een dieptepunt rond 1970. Vanaf ca. 1985 herstelde de winterpopulatie zich, behalve op de zandgronden. Daar overwinterden slechtvalken nog tot ca. 1980 in enkele gebieden met veel graanteelt, zoals op de Veluwe en in West-Drenthe. Het verdwijnen van graan heeft geleid tot afname van zaadetende vogels, met name de houtduif, een favoriete prooi van de slechtvalk.

Aantalsontwikkeling slechtvalk

Recente ontwikkelingen: De toename van de aantallen zet zich voort.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

De verspreiding breide zich duidelijk uit, met de kanttekening dat overwinterende slechtvalken nauwelijks teruggekeerd zijn op de zandgronden.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

De aantallen van de slechtvalk nemen toe in ons land.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

De omvang en de kwaliteit van geschikt leefgebied voor de slechtvalk nemen niet wezenlijk af.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

Het is niet te verwachten dat de omstandigheden voor de slechtvalk wezenlijk zullen verslechteren.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 180 vogels (seizoensmaximum).

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud van de huidige situatie volstaat bij deze soort.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	matig ongunstig	gunstig
Populatie	matig ongunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	matig ongunstig	gunstig

6. Bronnen

- Geneijgen P. van, 2000. Slechtvalken jagen op nachtelijke trekvogels. Slechtvalk Nieuwsbrief 6: 6.
- Geneijgen P. van, 2005. Nachtbrakende Slechtvalken. Limosa 78: 80-81.
- Marcus P. 2005. Overwinterende Slechtvalken Falco peregrinus in Amsterdam en omgeving. Slechtvalk Nieuwsbrief 11: 8-15.
- Ratcliffe D. 1991. The Peregrine Falcon. 2nd edition. Poyser, London.
- Wokke E.E. 2002. Overwinterende Slechtvalken in de Haarlemmermeer seizoen 2001/2002. Slechtvalk Nieuwsbrief 8: 2-6.